

для них характерна конструктивність теоретичних і практичних навичок, жінкам, у свою чергу, властиве наочно-образне мислення, висока здатність до запам'ятовування та збереження інформації в умовах перешкод, також їм властива стійка зосередженість уваги та легкість її переключення с одного об'єкту на інший без втрати продуктивності.

Індивідуальні властивості пізнавальної діяльності людини зумовлюються не лише статевою приналежністю, а й віковим розвитком, особливостями професійної діяльності та виховання.

Визначені в психології закономірності психічного варіювання складають теоретико-методологічну і емпіричну базу психодіагностики, загальної психології, диференційної психофізіології, психології особистості і індивідуальності, а також психотерапії та психогенетики.

Список літератури

1. Анастаси А. Дифференциальная психология. – М.: Апрель Пресс, 2001.
2. Бендас Т. В. Гендерная психология: Учебное пособие. СПб.: Питер, 2007. – 431 с.
3. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. СПб.: Питер, 2007. – 544 с.

*Науковий керівник: Каряка І.В.,
канд. психол. наук, доцент*

УДК 316.642.4:159.9 (043.2)

Токар К.С.

Національний авіаційний університет, Київ

ПРОЯВИ ВОЛЬОВОЇ ПОВЕДІНКИ В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ГРУПАХ ТА СИТУАЦІЯХ

Проблема визначення сутності поняття «воля людини» залишається відкритою на сьогоднішній день. Серед вчених немає однозначної думки щодо механізму цього явища. Сеченов І. у праці «Рефлекси головного мозку» стверджував, що вольова поведінка людини зумовлена зовнішніми факторами і підпорядковуються діяльності головного мозку [1, с. 11-13]. Павлов І. зазначав, що підставою для виникнення довільних дій людини є внутрішні зусилля, зокрема діяльність кори великого мозку: «...весь механізм вольового руху є умовний, процес, який підпорядковується всім законам вищої нервової діяльності...» [2]. Деякі вчені вважали, що воля – це емоція (Вундт В., Рібо Т.), наслідок розумової діяльності людини (Мейман Е., Мюнстерберг Г.), першооснова всіх психічних процесів (Шопенгауер А., Гартман Е.) [3, с. 6]. Узгодженою є позиція вчених стосовно залежності волі людини не лише від власних прагнень, але і від соціального оточення.

Професор університету Джорджії Мішель ван Делен зазначає, що людина зазвичай підкоряється волі більшості: «Это своеобразный психологический механизм адаптации: не выделяйся среди группы, иначе станешь чужаком» [4]. Доказом цього є дослідження вчених із Джорджії з розвитку самоконтролю у групах спортсменів та рок-музикантів. Яскравим прикладом підкорення волі особистості авторитету є експеримент, проведений Мілгремом С. в 1974 році, який доводить, що людина здатна підкорятися авторитету, навіть якщо це суперечить її моральним цінностям [5, с. 7].

Часто воля людини проявляється ситуативно. Наприклад, під впливом довготривалих негативних явищ у і після невдалих спроб вплинути на них, людина може втратити відчуття волі і контролю над подіями. Цей стан описується в психології під назвою «набута безпорадність» [6]. Основними методами управління волею визначено в науці наступне: самонавіювання, самовладання, самонаказ [7]. Також важливим фактором керування власною волею у соціумі є вміння людини зберігати свої особистісні кордони [8, с. 2].

Отже, на сьогоднішній день вченні ще у пошуку пояснень, що являє собою воля людини, але доведено, що це явище пов'язане з активністю процесів головного мозку у відповідь на прагнення особистості, за допомогою яких вона може здійснювати контроль над своїми діями. Водночас, воля залежить не лише від внутрішніх потреб особистості, але й підпорядковується соціальним груповим нормам та ситуаціям. Основними методами управління волею є раціональні установки, самонавіювання, самовладання, самонаказ, усвідомлення та збереження особистісних кордонів у соціумі.

Список літератури

1. Сеченов И.М. Рефлексы головного мозга. – Москва: АСТ, 2015. – 352с.
2. Дудкевич Т В. Природа волі [Електронний ресурс]: Загальна психологія. Навчальні матеріали онлайн – Режим доступу: адреса:http://pidruchniki.com/18000102/psihologiya/priroda_voli
3. Березовська І.В. Основні тенденції дослідження проблеми волі. – Наука і освіта. – № 3-4. – 2005. – С.4-6.
4. Люльчак Е. "Заразное безволие", 2010 [Електронний ресурс]: стаття – Режим доступу: <http://www.zagolovki.ru/article/22Jan2010/volya>
5. Милгрэм С. Подчинение авторитету. Научный взгляд на власть и мораль. – Москва: Альпина нон-фикшн, 2016. – 282 с.
6. Демчук О.А. Сучасні підходи до вивчення набутої безпорадності у психології. // Актуальні питання сучасних педагогічних та психологічних наук: Зб. наук. робіт міжн. наук.-практ. конф. (19-20 лютого 2016 р, м. Одеса.). – Одеса: ГО «Південна фундація педагогічна », 2015. – С. 7-10.
7. Ягупов В.В. Військова психологія: підручник. – Київ: Тандем, 2004. – 656 с.
8. Рябова А.А. Посторонним вход воспрещен, или где проходит моя граница, 2013 [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.all-psy.com/>

*Науковий керівник: Добротвор О.В.,
канд. пед. наук, доцент*